

**İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÜSTÜN ZEKÂLI VE YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE
BAKIŞI
Üsküdar İlçesi Örneği**

Muhammet KÜPELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı
Danışman: Prof. Dr. Niyazi KARASAR**

**İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haziran 2017**

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

06.07.2017 tarihinde tezinin savunmasını yapan Muhammet KÜPELİ'ye ait "İlkokul Müdürlerinin Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilere Bakışı Üsküdar İlçesi Örneği" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliği/Oy Çokluğuyla** Kabul Edilmiştir.

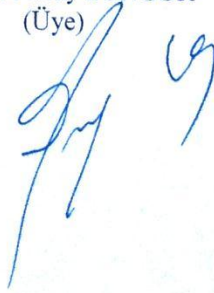

Prof .Dr. Niyazi KARASAR
Başkan - Danışman

Prof. Dr. Ayhan HAKAN
(Üye)

Prof. Dr. Nuray SUNGUR **ÖZKALEY**
(Üye)

YEMİN METNİ

19/07/2017

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İlkokul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Öğrencilere Bakışı, Üsküdar İlçesi Örneği” adlı çalışmanın, proje safhasından sonuçlanmasına kadar olan bütün süreçlerinde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın tarafımca yazıldığını ve yararlandığım bütün eserlerin “Kaynakça”da gösterilenlerden oluştuğunu, “Kaynakça”da yer alan bu eserlerden metin içinde atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

151109104

Muhammet KÜPELİ

İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÜSTÜN ZEKÂLI VE YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE BAKIŞI, ÜSKÜDAR İLÇESİ ÖRNEĞİ

ÖZ

Bu araştırma ilkokul müdürlerinin okullarındaki üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler hakkındaki görüşlerini betimlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında İstanbul ili, Üsküdar ilçesinde bulunan resmi ilkokul müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri alınmıştır. Tarama modeli bu araştırmaya 39 ilkokul müdüründen 37 tanesi katılmıştır.

Araştırmada ilkokul müdürlerinin kişisel bilgilerini tespit etmek için Kişisel Bilgi Formu ve üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışını görmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış Görüşme Kılavuzu kullanılmıştır.

Okullarda üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin fark ediliş ve tespit süreci bütün okullarda aynı olduğu görülmüştür. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenci ailesi, öğretmeni veya PDR servisi tarafından fark edilmektedir. Sonra Rehberlik Araştırma Merkezine yönlendirilerek burada zekâ ve yetenek testine tabi tutulmaktadır. Testin sonucuna göre öğrenciler “üstün zekâlı” ya da “üstün yetenekli” olarak tanılanmaktadır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin düşünülen aksine her zaman akademik başarılarının çok iyi olmadığı görüşüne ulaşılmıştır. Ayrıca okul müdürleri, bu öğrencilerin diğer öğrencilerden farklı özelliklerini; sıra dışı olmaları, farklı dünyalara, hayallere, güçlü algıya sahip ve öğrenme hızlarının yüksek olması şeklinde tanımlamışlardır. Bu öğrencilerin, kendi öğrenme hızlarına uygun ve yeteneklerini geliştirebilecek ortamlarda eğitim görmeleri gerektiğini söylemişlerdir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilerden farklı bir eğitim alması gerektiğini, görüşülen 37 müdürden 36’sı ifade etmiştir. Farklı eğitim alan öğrenciler kendi ilgi ve yeteneklerini geliştirebilme imkânları bulacak ve ülkelerine daha faydalı bireyler olacaktır görüşü ağır basmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üstün zekâlı, üstün yetenekli, ilkokul müdürleri, yönetici görüşleri

VIEWS OF PRIMARY SCHOOL PRINCIPALS ABOUT THE GIFTED AND TALENTED STUDENTS, ÜSKÜDAR COUNTY CASE ABSTRACT

This research aims to describe the views of public primary school principals about gifted and talented students in their schools. For this purpose public school principals in Üsküdar County of İstanbul were interviewed and asked their opinions about gifted and talented children. Out of 39, 37 public school principals participated in this survey.

In the study, in order to collect principals' demographic information a personal information survey and to determine the views of primary school principals about gifted and talented students a semi-structured interview guide which was developed by the researcher were used.

It was found that the process of awareness and identification of the gifted and talented students was almost the same in all schools. First of all, gifted and talented students are realized by their parents, teachers and PCG service. Then directed to the Guidance Research Center where subjected to intelligence and ability tests. According to result of the test, students are recognized as "gifted" or "talented"

Despite the common view it was found that gifted and talented students were not academically successful. In addition, school principals described different characteristics of these students as being unusual, having different worlds, dreams, strong perceptions and having fast learning abilities. Principals indicated that these students needed to get proper education according to their learning pace and talents.

Out of 37, 36 principals indicated that gifted and talented students should get different education than other students. The view of 'having proper education would provide the students chance to develop their skills and would be more beneficial citizens for the country' was the most common one.

Key Words: Gifted students, talented students, primary school principals, views of principals

ÖNSÖZ

Bu araştırma ile İstanbul ili, Üsküdar ilçesinde bulunan 39 resmi ilkokulun müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışı incelenmeye çalışılmıştır.

Kıymetli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Niyazi KARASAR'a bana ayırdığı zaman ve sağladığı destek için minnettarım.

Muhammet KÜPELİ

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÜSTÜN ZEKÂLI VE YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE BAKIŞI, ÜSKÜDAR İLÇESİ ÖRNEĞİ	iii
ÖZ	iii
VIEWS OF PRIMARY SCHOOL PRINCIPALS ABOUT THE GIFTED AND TALENTED STUDENTS, ÜSKÜDAR COUNTY CASE	iv
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
EKLER LİSTESİ	ix
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	11
Önem	11
Varsayımlar	11
Sınırlılıklar	12
Tanımlar	12
BÖLÜM 2	13
YÖNTEM	13
Araştırma Modeli	13
Çalışma Grubu	13
Veriler ve Toplanması	15
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	15
BÖLÜM 3	16
BULGULAR VE YORUM	16
İlkokul Müdürlerinin Demografik Bilgileri	16

İlkokul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Öğrencilere Bakışı	17
Fark Edilişi ve Belirlenmesi	17
Bilişsel Özellikleri.....	18
Sosyal ve Duygusal Özellikleri	19
Diğer Öğrencilerden Farklı Özellikleri	20
Farklı Eğitim İhtiyaçları	21
Akademik Başarıları	21
Derslerdeki Davranışları	23
Ders Dışı Zamanlardaki Davranışları	24
Okul Yöneticileriyle İlişkileri	25
Öğretmen İlişkileri.....	26
Velilerin Farkındalıkları	27
Toplu Yorumlar	28
BÖLÜM 4	30
ÖZET, YARGI, ÖNERİLER.....	30
Özet.....	30
Yargı	31
Öneriler.....	32
KAYNAKÇA.....	33
EKLER.....	36
EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ TABLOSU.....	36
EK 2. GÖRÜŞME KILAVUZU.....	37
EK 3. İZİN YAZISI	38
ÖZGEÇMİŞ	40

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubu.....	14
Tablo 2. İlkokul müdürlerinin demografik bilgileri	16
Tablo 3. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri kimin fark ettiği.....	17
Tablo 4. Bilişsel özellikler.....	18
Tablo 5. Sosyal ve duygusal özellikler	19
Tablo 6. Diğer öğrencilerden farklı özellikler	20
Tablo 7. Akademik başarı	22
Tablo 8. Akranlarıyla derslerde yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar.....	23
Tablo 9. Akranlarıyla ders dışı zamanlarda yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar ...	24
Tablo 10. Okul yöneticileriyle ilişkiler	26
Tablo 11. Öğretmenleri ilişkileri	26
Tablo 12. Velilerin farkındalıkları	27

EKLER LİSTESİ

EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ TABLOSU	36
EK 2. GÖRÜŞME KILAVUZU	37
EK 3. İZİN YAZISI	38

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde, problem, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

Problem

Bu alt bölümde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere genel bir bakış, Türkiye’de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda yapılanlar ve yurt dışından bir örnek sunulmaya çalışılmıştır. Ardından üstün zekâlı ve yetenekli tanımlarına, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin; tanılanma süreçlerine, özelliklerine, ailelerine, eğitim olanaklarına, yaşadıkları güçlükler ve ilköğretim müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yaklaşımlarına değinilmiştir.

Toplumların yaklaşık % 2’sini üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin oluşturduğu varsayılır (MEB, 2009). Bu bireylerin eğitilmesi, üretken hale getirilmesi ve potansiyellerini toplumsal gelişme için kullanmaları toplumun refahı, geleceği ve dünya ülkeleri içindeki yerlerini belirleme açısından önemlidir. Üstün zekâlı ve yetenekli bireyler liderlik özellikleri, motivasyonları, kararlılıkları, hızlı düşünme ve yaratıcı problem çözme yetenekleri ile toplumlara yön veren, gelişme ve değişmeyi hızlandıran bireylerdir (MEB, 2013). Bu yönleriyle üstün zekâlı ve yetenekli bireyler toplumlar için çok stratejik bir kaynaktır.

Türkiye’deki üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin büyük bir bölümünün tanılanmamış olduğu ve bunlara uygun eğitim programlarının da yeterince geliştirilmediği anlaşılmaktadır. Bu durum üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimindeki büyük bir eksiklik (MEB, 2013). Bütün bunlar çok stratejik bir kaynağın verimli kullanılmaması, değerlendirilememesi anlamına gelmektedir. Özellikle Türkiye’nin, genelde dünyanın çözüm bekleyen pek çok problemi vardır. Bu problemler, sıradan insanların aldıkları sıradan eğitimlerle çözülemez. Bunlar için

özel eğitim almış, özel insanlara ihtiyaç vardır. Bu özel insanlar üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler olabilir.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitiminde örnek alınabilecek başarılı ülkeler vardır. Bunların başında İsrail gelmektedir. İsrail bağımsızlığını 1948 yılında ilan etmiş ve üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimiyle ilgili ilk çalışmalara 1958 yılında başlamıştır. Her öğrencinin ilgi, yetenek ve potansiyeline uygun eğitim görmesi gerektiği düşüncesiyle 1960'lı yıllarda eğitim politikalarında değişikliğe gidilmiş ve üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için uygun eğitim ortamları hazırlanmaya başlanmıştır. İsrail 1973 yılında sadece üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin ve bu alanda çalışacak öğretmenlerin eğitimi ile bakanlık bünyesinde bir birim kurmuştur. Bu birim, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri tanılama, onlar için program geliştirme, öğretmen yetiştirme gibi çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca, İsrail Devleti üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitim haklarını yasalarla güvence altına almıştır ("Milgram, 2000" Aktaran: Emine Hızlı 2014; "Rachmel, 2007" Aktaran: Emine Hızlı 2014). İsrail'in tarım, bilim, teknoloji ve sanat alanında elde ettiği başarılar tesadüfi değil, aksine çok iyi planlanmış ve uygulanmış eğitim programlarının bir sonucudur denilebilir.

Türkiye yaklaşık 75 milyon (2013) nüfusuyla üstün zekâlı ve yetenekli birey sayısı açısından büyük bir avantaja sahiptir. MEB Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2016) verilerine göre Türkiye'de 5.360.703 ilkokul öğrencisi (2015-2016 eğitim-öğretim yılı) vardır. Bu öğrenci nüfusunun %2'si hesaplandığında üstün zekâlı ve yetenekli öğrenci sayısı, yaklaşık 107.200'dür. Bu öğrenciler ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim aldıklarında ülkelerine çok büyük katma değer sağlayacaklardır. Türkiye'nin çağdaş medeniyetler seviyesine yükselmesinde ve bu seviyeyi aşmasında, üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara doğru eğitimin verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Türkiye'de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik devlet tarafından verilen örgün bir eğitim bulunmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM), 1993 yılında 5 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bayburt, Denizli) pilot uygulama olarak açılmıştır. Bu sayı 2016-2017 eğitim öğretim yılında tüm Türkiye'de 111'e ulaşmıştır. Bu merkezlerde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin ilgilerine ve yeteneklerine göre eğitim vermeye çalışılmaktadır. Türkiye'deki üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin ne kadarına ulaşıldığına bakıldığında, 2014 yılı verilerine göre 50.800 öğrenciye üstün zekâlı tanısı konulmuş olmasına rağmen

BİLSEM'lere 2.284 öğrenci kayıt olabilmıştır (Aljazeera Turk, 2015). Bilim Sanat Merkezleri 2016-2017 yılında 111 merkezde 24291 öğrenciye eğitim vermektedir (Birgün Gazetesi, 2017). Bunun da yukarıda verilen sayıdan (107.200) oldukça az olduğu görülmektedir.

Bilim Sanat Merkezleri 2014-2015 eğitim-öğretim yılında ilk defa merkezi sınavla 2., 3. ve 4. Sınıflardan, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ise 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden seçim yapmıştır. Bu çalışmalar yeterli olmamakla birlikte üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimlerini desteklemek açısından ümit vericidir.

Özel Eğitim Hakkında 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 1739 Sayılı Kanun'u temel alan BİLSEM Yönergesi üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimine özgü hukuki bir dayanaktır. Bununla birlikte okullarda açılan destek eğitim odaları ve bireyselleştirilmiş eğitim programı da bakanlığın üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimine yönelik sunduğu olanaklardır. Mevcut yasalar üstün zekâlı ve yetenekli bireyleri ayrı olarak ele almadan diğer özel eğitim grupları içerisinde değerlendirmektedir. "özel eğitim ihtiyacı olan bireyler" ismi altında toplanan bu bireyler için ayrı ayrı yasal düzenlemeler yer almamaktadır. Bu düzenlemelerde üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar ile zihinsel engelli çocuklar aynı kapsamda değerlendirilmektedir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, eğitim desteği ihtiyacı olan gruplar içerisinde olanaklardan en az yararlanan gruptur (Çetinkaya & Döner, 2012).

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, zihinsel ya da bedensel engelli çocuklarla aynı grupta mütalaa edilirse birtakım sorunlarla karşılaşılabilir. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler büyük çoğunluğu itibariyle hızlı öğrenen, akranlarına göre daha karmaşık konuların ve işlemlerin üstesinden gelebilen çocuklardır. Normal müfredat onlara yavaş, sade ve basit gelecektir. Bunun sonucunda üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler derslerden ve okuldan sıkılırlar. Eğitim gördükleri sınıflarında sınıf düzenini bozan öğrenciler olma olasılığı artabilir. Eğitim öğretimden uzaklaşmış kendi halinde, derslere ilgisiz öğrenciler haline gelebilirler. Çok zeki, çok yetenekli bireyler olmalarına rağmen okuldan uzaklaşabilirler. Böylece var olan potansiyelleri değerlendirilememiş olur. Onların yeteneklerine uygun farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş, derinleştirilmiş ve arındırılmış bir müfredat programı hazırlanmalıdır. Hazırlanan bu müfredatı uygulayacak öğretmenlerin de bu alana özgü bir eğitim almaları sağlandığında üstün zekâlı ve yetenekli bireylerden alınacak verimin artacağı umulmaktadır.

Çocukların zihin yapılarının, ilgi ve yeteneklerinin belirginleşmesi onların ilkökul çağlarına denk gelmektedir. Geliştirilmeye müsait ilgi ve yetenek alanları ile zihinsel becerileri bu yaşlarda desteklenmezse körelebilmektedir. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin ilkökulda tanınıp, onların zihinsel becerilerini, ilgi ve yetenek alanlarını destekleyecek eğitimlerin verilmesi önerilmektedir (Clark, 2013). Bu bağlamda üstün zekâlılık ve yeteneklilik ile ilgili tanımların, tanılmanın ve özelliklerin anlaşılması önem arz etmektedir.

Üstün zekâlı ve yetenekli tanımları incelendiğinde farklı tanımlarla karşılaşılır. Türk Dil Kurumu zekâyı;

(1) insanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlık, dirayet, zeyreklik, feraset şeklinde ve (2) Olayları bağımsız olarak düşünebilme, yeni durumlara başarıyla uyabilme, eylem ve tutumları belli bir düşünce ya da erek çevresinde toplayabilme yeteneği. (3) Algılama, belleme, çağrışım yapma, imgeleme, yargıda bulunma, usavurma, soyutlama, genelleme gibi ruhsal işlevlerin tümüne verilen ad şeklinde tanımlamıştır (TDK, 2017:1).

Üstün zekâlı ise; (1)Zekâsı çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 130 veya daha yukarı olan bireyler. (2)Yaşlılarından yüksek akademik başarıya sahip, yaratıcılık düzeyi gelişmiş ve görev aşkı/motivasyonu yüksek olan bireyler (Davaslıgil, 1991) olarak tanımlanmıştır.

Üstün zekâlı bireyi Renzulli (1986), üç halkalı tanımlamasında, akranlarının ortalamasının üstünde genel yeteneğin, yaratıcılığın ve motivasyonun kesişim kümesine sahip bireyler olarak tanımlamıştır (Sternberg & Davidson, 2005).

Bir başka tanımda üstün zekâlı, yüksek zekâ seviyesini göstermek için kullanılır ve beyin içindeki işlevlerin gelişmiş, üst seviyede bütünleşmiş ve hızlandırılmış gelişimini gösterir. Böyle bir gelişim; akademik yetenek, sezgi ve yenilikçilik, yaratıcı davranış, liderlik, kişisel ve kişiler arası yetenekler, görsel ve sahne sanatları ya da diğer üretkenlik alanları gibi yüksek seviyedeki yetenekleri ifade eder (Clark, 2013).

Türk Dil Kurumu yeteneği;

(1) Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği, kabiliyet, istidat (2) Bir duruma uyma konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç, kapasite. (3) Kişinin kalıtıma dayanan ve öğrenmesini çerçeveleyen sınır olarak tanımlamaktadır (TDK, 2017).

Üstün yetenekli, zekâ bölümü çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 110 veya daha yukarı olup da güzel sanatlar, teknik ve benzeri alanlarda yaşlılarından belirli ölçüde üstün olan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Davaslıgil, 1991).

Bir başka tanımda ise üstün yetenekli, yaratıcı, sanatsal veya liderlik alanlarında kapasiteli birey olarak ifade edilmiştir (Clark, 2013).

Yukarıda verilen tanımlara göre üstün zekâlı bir bireyde olması gereken nitelikler; 130 ve üzeri zekâ puanı, akranlarına göre yüksek akademik başarı, yaratıcılık ve üstlendiği göreve bağlılıktır. Üstün yetenekli bireylerin ise 110 ve üzeri zeka puanı ve sanat alanında akranlarından önde olması beklenir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin Türkiye’de eğitim gördüğü Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM) yönergesinde ise üstün zekâlı ya da üstün yetenekli diye bir ayırım yapılmamıştır. Bunun yerine “özel yetenekli öğrenci” ifadesi kullanılmış ve şu şekilde tanımlanmıştır: Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşlılarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenci (MEB, 2015). Üstün zekâlı ve yetenekli kavramlarının aynı ad altında toplanması kullanım kolaylığı sağlayabilir. Ancak üstün zekâ ve üstün yetenek farklı kavramlardır. Bu yüzden üstün zekâyâ sahip bireylerin “üstün zekâlı”, üstün yeteneğe sahip bireylerin de “üstün yetenekli” olarak nitelenmesi daha uygundur. Bu alanda İngilizce literatür Türkçe literatürden daha eskidir. Orada da bu kavramlar birleştirilmemiş; üstün zekâlı için “gifted”, üstün yetenekli için “talented” kavramları kullanılmıştır.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuğu tanılama, zekâ, başarı, yaratıcılık gibi bireysel özelliklere ve potansiyeline yönelik bilgi toplama amacıyla yapılan müdahalelerin ve sürecin tamamıdır. Tanılamada, ayrıntılı, doğru ve güvenilir bilgilerin elde edilmesi; bilgilere ulaşırken de farklı bilgi toplama araçlarının kullanılması, konunun uzmanlarından destek alınması tanılamayı daha başarılı kılar (Sak, 2014). Tanılama süreçlerinde zekâ ve yetenek testleri kullanılmaktadır. Türkiye’de en çok kullanılan testler; Weschler Çocuklar İçin Zekâ Ölçeği (WISC-R), Stanford Binet Zekâ Testi ve grup zekâ testlerinden Temel Kabiliyetler Testi (TKT 5-7, 7-11)dir. Bunların yanı sıra Torrance Yaratıcılık Testi de yaratıcılığı ölçmek için kullanılan bir testtir (Yılmaz, 2015; Dönmez & Baykoç, 2012).

Türkiye’de Bilim Sanat Merkezleri üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciyi tanımlarken şu aşamaları izlemektedir (MEB, 2015):

- 1. Aday gösterme:** Üstün zekâlı ve yetenekli olduğu düşünölen öğrenciler sınıf düzeylerine göre, veli, öğretmen ve öğretmen kurulunca belirlenir. E-okul sisteminden gerekli formları doldurarak başvuruları yapılır.
- 2. Tanılama:** Aday gösterilen öğrenciler sınav ve tanılama takvimine göre sınava alınır. Başarılı olan öğrenciler grup tarama testine alınır. Belirlenen ölçüt ve üzerinde performans gösteren öğrenciler bireysel incelemeye alınır. Bireysel incelemede objektif ve standart testler uygulanır.
- 3. Kayıt kabul:** Tanılama sürecini başarıyla tamamlayan öğrenciler Bilim Sanat Merkezlerine kayıt yaptırmaya hak kazanır.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların özellikleri hakkında farklı görüşler vardır. Bunun nedeni, bu konuda çalışma yapanların zekâ ve yetenek algılarının farklı oluşudur. Bununla birlikte, toplumsal normlar, coğrafi etmenler de bu konudaki bakış açılarını etkilemektedir.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar hakkında pek çok özellik sıralanmıştır. Bu özelliklerin tamamının üstün zekâlı ve yetenekli bir çocukta olması beklenemez. Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların özellikleri şu şekilde sıralanabilmektedir (Akarsu, 2001; Clark, 2013; Levent, 2014; Çağlar, 2004; Sak, 2014; Yılmaz, 2015; Dönmez & Baykoç, 2012).

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların:

Erken dönem özellikleri; erken yürüme, erken konuşma, gelişmiş dil, yüksek enerji ve hareket düzeyi, okuma ve bilgiye ilgi, gelişmiş bellek, özerklik, duyarlılık, uykuya daha az gereksinim duyma gibi özelliklere sahiptir.

Fiziksel özellikleri; doğum kiloları ve boy uzunlukları genellikle normalden fazladır. Psikomotor kabiliyetleri (küçük kas gelişimi, yürüme, koşma vb) erken gelişir. Beden yapıları yaşlıtlarına göre daha büyük ve sağlıklıdır.

Zihinsel özellikleri; akranlarından erken konuşma, dili etkin kullanabilme, güçlü hafıza, yüksek konsantrasyon, öğrenmeye duyulan isteklilik, kitaplara ve okumaya duyulan ilgi, detayları öğrenme isteği, farklı alanlar arasında ilişki kurabilme, kararlılık, yeni durumlara gösterilen olgun tepkiler.

Duygusal ve sosyal özellikleri; duygusal olarak hassasiyet, güçlü hislere sahip olma, etik değerlere bağlılık, güçlü mizah yeteneği, gelişmiş adalet duygusu, gelişmiş empati, kendinden büyüklerle zaman geçirmeyi sevme, arkadaşlarıyla iyi ilişkiler, uzun dostluklar kurabilme.

Kişilik özellikleri; liderlik yeteneklerine sahip olma, meraklılık, yüksek özgüven, risk alabilme, sabırlılık, otoriteyi sorgulama, merhamet.

Yaratıcılık özellikleri; kendilerine özgü, sıra dışı, fikir, düşünce, öneriler sunma, karşılaşılan problemlere birden çok çözüm yolu bulma, fikirlerini, duygularını savunmada gösterdikleri ısrar ve cesaret, güçlü mizah yeteneği.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların aileleri, diğer ailelere göre daha fazla sorumluluklara sahiptir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların; zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri normal çocuklardan farklı olabilir (Clark, 2013). Bu farklılık çoğu zaman aileleri endişeye sevk edebilmektedir. Çünkü aileler bu farklılığın ne olduğunu, neden olduğunu bilmemektedir. Ailelerinin en büyük sorunu bu “farklılıkla” baş etme sorunudur. Küçük yaşlarda üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar çevrelerini keşfederken ailelerine sordukları sorulara cevaplar alabilmektedirler. Ancak yaşları ilerlediğinde aileler çocuklarına yetememeye başlamaktadır. Aile için bir övünç kaynağı olan üstün zekâlı ve yetenekli çocuğa sahip olma böylece soruna dönüşmektedir (Akarsu, 2001).

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar aileleri tarafından fark edildikleri takdirde ilgi ve yetenek alanlarını geliştirme fırsatları bulurlar. Ailenin yapısı bu çocukların okul öncesi dönemde fark edilmesine uygun değilse bu durum onların ilgi ve yetenek alanlarını geliştirebilme noktasında büyük bir risk olabilir. Çocuklar keşfedilmek için okul çağını beklemek zorunda kalacaktır. Yılmaz (2015), üstün zekâlı ve yetenekli çocukların gelişimi konusunda ailelerin; çocuğun farklılıklarını erken tanımaları, önceliklerini anlamaları, gelişimlerini destekleyecek uyarılar bakımından zengin bir ortam hazırlamaları, çocuklarından beklentilerinin gerçekçi olmasını ve çocuklarının bütün, şartsız olarak yanında olmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Ataman (2000), ailelerin çocukların üstün zekâlı ve yetenekli olsa dahi onların çocuk olduklarının unutulmaması gerektiğini, çocuğun yetiştirilmesinde anne babanın birlikte hareket etmesi gerektiğini, çocuklarının sorularını sabırla dinlemeleri ve onlara mutlaka cevap vermeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Yapılan bir araştırmada ailelerin üstün zekâlı ve yetenekli çocuğa sahip olmakla ilgili yaşadıkları bazı güçlükler şu şekilde sıralanmıştır (Karakuş, 2010):

- Çocuklarının fazla soru sormaları karşısında sabırsızlık göstermeleri,
- Çocuklarının soruları karşısında yetersiz kalmaları ve net, mantıklı cevaplar verememeleri,

- Okuldaki öğretim programlarının çocuklarının ilgi alanlarına yönelik olmaması durumunda çocuklarının kamp, kurs, atölye vb. etkinliklerine katılma isteklerine cevap verememeleri,
- Çocuklarının ilgi ve yeteneklerini destekleyecek farklı eğitim materyallerini temin etmede yetersiz kalmaları
- Ailelerin çocuklarına rehberlik edememeleridir.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitime erken çocukluk döneminde başlanması gerekir. Erken çocukluk dönemi, bireyin hayatında hızlı gelişim ve değişim yaşadığı dönem olması açısından önemli bir yeri vardır. Bu dönemde değişim ve gelişimin yönünün belirlenmesinde eğitimin rolü büyüktür (Dönmez & Baykoç, 2012). Bu yüzden üstün zekâlı ve yetenekli çocuğun erken yaşlarda tespit edilmesi, ailenin evde, öğretmenlerin okulda uygun eğitim ortamı hazırlaması gerekir. Türkiye’de çocukların büyük bir kısmı erken tanılama sürecine giremediğinden yanlış, eksik eğitime maruz kaldığı düşünülmektedir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitiminde kabul gören bazı yöntemler vardır. Bunlar; hızlandırma, gruplama ve zenginleştirmedir (Levent, 2014; Robinson, Shore & Enersen, 2007).

Hızlandırma yönteminde; okula erken başlama, sınıf atlama, ders atlama, üst sınıflardan ders alma, üniversiteye erken kabul ve eğitim programlarını belirlenen süreden önce tamamlama gibi uygulamalar yer alır. Anılan uygulamalar öğrencinin sınıf ve yaş düzeylerine göre belirlenir (Sak, 2014; Yılmaz, 2015; Levent, 2014; Robinson, Shore & Enersen, 2007; Dönmez & Baykoç, 2012). Türkiye’de hızlandırma yöntemi uygulamalarından ilkokula erken başlama ve sınıf atlama yapılmaktadır.

Gruplama yönteminde; üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere özel sınıflar, yarı zamanlı özel sınıflar (destek eğitim odası gibi), üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere özel okullar, okul içinde okul uygulamaları, ilgi grupları vardır (Levent, 2014; Sak, 2014; Yılmaz, 2015; Dönmez & Baykoç, 2012). Türkiye’de gruplama yönteminden ilkokullarda yarı zamanlı sınıf uygulamalarına benzer destek eğitim odaları bulunmaktadır.

Zenginleştirme yöntemi ise; eğitim müfredatı üzerinde, uygulanan öğrenci grubuna göre düzenlemeler yapmak, proje hazırlamak, eğitim amaçlı geziler düzenlemek, müfredatı kapsayan yarışmalar düzenlemek, hafta sonu ve yaz tatili programları düzenlemek gibi uygulamaları içerir (Dönmez & Baykoç, 2012; Levent,

2014; Sak, 2014; Yılmaz, 2015). Türkiye’de zenginleştirme yöntemi uygulamalarından, ilkokullarda proje yarışmaları, eğitim amaçlı geziler, bazı özel kuruluşlar tarafından sunulan hafta sonu ve yaz tatili programları ile yarışmalar gibi uygulamalar bulunmaktadır. Bu uygulamalar daha etkin hale getirilirse özellikle üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler okullarda sıkılmadan, problem öğrenci olmadan eğitim öğretim yaşamlarını sürdürür.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar hayatlarında birtakım güçlüklerle karşılaşır. Bunun başlıca nedeni sahip oldukları farklı fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleridir. Kendilerine has bu özellikler onlar için her zaman olumlu sonuçlar doğurmayabilmektedir. Hatta onlar için sorunlara da dönüşebilir. Örneğin, üst düzey sözel yetenek olumlu bir özellik iken akranlarıyla, aileleriyle ya da öğretmenleriyle yaşadıkları tartışmalarda daima baskın hale gelmeleri onlar için olumsuz bir durumdur. Üst düzey dil gelişimi olumlu bir özellik iken, akranları tarafından gösteriş yapıyor olarak algılanmalarına neden olabilir. Duygusal olarak hassasiyet ve empati yapabilme iyi bir özellik iken bu özellikler onların günlük yaşamlarında odaklanamamalarına ya da hedeflerini gerçekleştirememelerine sebep olabilir (Clark, 2013).

Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, kendilerini yalnız hissedebilirler. Çünkü çevrelerinde onları anlayacak, onların neler hissettiklerini bilebilecek çok az insan vardır. Sınıf arkadaşları onları “tuhaf” olarak niteleyebilir. Onları bu yalnızlıktan kurtarabilecek çözüm yollarından birisi “kendileri gibi olan” arkadaşlar edinebilmesidir. Böyle arkadaşları bir proje grubunda, okul gazetesi kulübünde bulabilirler (Delisle, 2006:141)

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerden bazılarının akademik başarıları düşüktür. Bunun pek çok nedeni olmakla birlikte en sık rastlanılan durumlar şunlardır: Okul derslerini kolay, sıkıcı ve anlamsız bulurlar. Bu nedenle ders çalışmazlar. Kendi iç dünyalarında yaşarlar. Hayal kurmayı, geleceğe dair planlar yapmayı severler. Dil ve ifade gelişimleri fen ve matematik gibi alanlardaki gelişimleri kadar iyi değilse sessiz kalmayı tercih edebilirler (Çağlar, 1976).

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitim öğretim hayatlarını belki de en fazla olumsuz etkileyecek durumlardan biri de “ölçülü/kontrollü zorluk” (challenge) yaşayamamalarıdır. Yani onların yeteneklerini geliştirebilecekleri, kapasitelerinin sınırlarını görebilecekleri eğitim öğretim faaliyetleriyle karşılaşmamalarıdır. Bu durum bir müddet sonra “Ben istesem her şeyi başarırım” algısını doğurur. Bu algı birbirini

destekleyen iki olumsuz tutuma neden olur. Birincisi, çabalamayan, kolaya kaçan, sabırsız, karşılaştığı zorluklara karşı direnmeyen tutum, buna bağlı olarak da gerçekte kendisinde olmayan bir özgüven tutumu. Bu tutumlara sahip öğrenci yeni şeyleri denemekten uzak duran, mücadeleden kaçan biri haline gelir (Akarsu, 2001).

İlkokul müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yaklaşımı, onların alacakları eğitimin kalitesinde belirleyici bir rol oynar. Her çocuğun iyi bir eğitim alması yöneticilerin, öğretmenlerin ve ailenin sorumluluğundadır (Murin, 2016). Bu sorumluluğun örgün eğitim kurumlarına bakan yönüyle okul yöneticilerinde ve öğretmenlerde olduğu açıktır.

Eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde okul müdürleri liderlik yapmak durumundadır. Okul müdürlerinin sadece yönetsel işlerde rol üstlenme yaklaşımı artık geride kalmıştır. Okul müdürlerinin; eğitim ve öğretimin planlanması, okulun fiziki koşullarının iyileştirilmesi, öğretmen eğitimleri, velilerle bilgi paylaşımı ve onlara rehberlik yapılması gibi görevleri ve sorumlulukları vardır (Cornish, 1964; McHatton & diğerleri., 2010; Whitfield State School, 2008).

Okullarda uygulanan eğitim müfredatı normal öğrenciler için hazırlanmıştır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için yetersiz kalabilir. Standart boy battaniye herkesin üstünü örtemez. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için hazırlanmış bir müfredat normal öğrencilere uysa bile, normal öğrenciler için hazırlanmış müfredat üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere uymama olasılığı yüksektir. Okul müdürleri bu öğrenciler için de bir eğitim programı hazırlanmasına öncülük ederse zekâ ve yetenek potansiyellerini kullanma ve geliştirme fırsatları sunmuş olur (Cornish, 1964; Kettler, 2007).

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev alacak öğretmenleri belirlemek, onların bu alanda gerekli eğitimleri almalarını sağlamak ve böylece mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak da yine okul müdürlerinin sorumluluğundadır. Bu konuda okul müdürlerinin de eğitilmesi gerekir (Robinson, Shore & Enersen, 2007).

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin velileri, en az zihinsel ve bedensel engelli öğrencilerin velileri kadar rehberliğe ihtiyaç duyarlar. Çocuklarının zayıf ve güçlü yanlarını, ilgi ve yeteneklerini bilmek buna göre çocuklarına bir eğitim planı yapmak isterler. Okul müdürleri, okul rehberlik servisi ve öğretmenlerinin de işbirliğiyle velilere rehberlik yaparsa bu büyük ihtiyacı karşılamış olur.

Amaç

Bu araştırma ile ilkökul müdürlerinin, görev yaptıkları okullarda okuyan üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışı görülmeye çalışılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

Okul müdürleri, okullarındaki üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin;

1. Belirlenmesinde nasıl bir yol izlemektedirler?
2. Bilişsel, sosyal ve duygusal özellikleri hakkında neler söyleyebilirler?
3. Diğer öğrencilerden farklı özelliklerinin neler olduğunu düşünmektedirler?
4. Diğer öğrencilerden farklı bir eğitim alıp almaması konusunda neler düşünmektedirler?
5. Akranlarıyla derslerde ve ders dışı zamanlarda yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar hakkında neler söyleyebilirler?
6. Okul yöneticileriyle ve öğretmenleriyle ilişkilerini nasıl değerlendirebilirler?
7. Velilerinin farkındalıkları hakkında neler düşünmektedirler?

Önem

Araştırma ile toplanacak verilerin, özellikle;

1. İlkokul müdürlerinin, dolayısıyla öğretmenlerin ve velilerin ilkökul çağındaki üstün zekâlı ve yetenekli çocukların farkına varabilmeleri,
2. İlkokullarda üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara karşı duyarlılığı arttırabileceği,
3. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin üstün zekâlı ve yetenekli çocukların gelişimlerine dönük eğitim alma ihtiyacını hissetmeleri,
4. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin yaşadıkları duygusal ve davranışsal problemlere dikkat çekilebileceği,
5. Böylece, ülke için bir kıymet olan üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin normal eğitim süreci içinde kaybolmaları engellenip değerlendirilebilecekleri umulmuştur.

Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan (sayılılardan) hareket edilmiştir.

1. Görüşülen okul müdürleri sorulara samimi bir şekilde cevap vermiştir.
2. Görüşülen okul müdürleri “üstün zekâlı” ve “üstün yetenekli” kavramlarını araştırmada tanımlanan şekliyle bilmektedirler.

Sınırlılıklar

Bu araştırma; İstanbul ilinin Üsküdar ilçesinde bulunan 39 resmi ilkokul müdürüyle sınırlıdır.

Tanımlar

Üstün zekâlı: (1)Zekâsı çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 130 veya daha yukarı olan bireyler. (2)Yaşlılarından yüksek akademik başarıya sahip, yaratıcılık düzeyi gelişmiş ve görev aşkı/motivasyonu yüksek olan bireyler (Davaslıgil, 1991).

Üstün yetenekli: Zekâ bölümü çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 110 veya daha yukarı olup da güzel sanatlar, teknik ve benzeri alanlarda yaşlılarından belirli ölçüde üstün olan bireyler (Davaslıgil, 1991).

Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM): Eğitim öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin çalışmalarla, hizmet bölgesindeki özel eğitim gerektiren bireylerin eğitsel tanılması ve değerlendirilmesi ile bu bireylere yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek amacıyla her il merkezi ile nüfus ve hizmet gereklerine göre ilçelerde Bakanlıkça açılan kurumlardır (MEB, 2008).

Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM): Okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmaları amacıyla yerleşim biriminin özellikleri, ulaşım imkânları ve hizmet alması öngörülen öğrenci sayısı gibi hususlar da dikkate alınarak valiliklerin teklifi üzerine bakanlıkça açılan merkezlerdir (MEB, 2015).

Destek Eğitim Odası: Okul ve kurumlarda, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sunulan eğitim hizmetlerinden en üst düzeyde yararlanmaları amacıyla özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak oluşturulmuş eğitim ortamlarıdır (MEB, 2017).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP): Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır (MEB, 2012:25).

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veriler ve toplanması ile verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında izlenen süreçlere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelindedir. İlkokul müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakış açısı değişkeni var olan şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2016:109). İlkokul müdürleri ile yarı yapılandırılmış, bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, İstanbul ili, Üsküdar ilçesinde bulunan 39 resmi ilkokul müdürlerinden oluşmaktadır. Bu müdürlerden 37'si görüşmeyi kabul etmiştir. Okul adları yazılmayıp, O1, O2, ... şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubu

OKULLAR	CİNS	YAŞ				Y LIS	ÇOCUK
		35 - 40	41 - 45	46 - 50	51 -		
O1	ERKEK	X				X	
O2	ERKEK	X				X	
O3	ERKEK		X				
O4	ERKEK		X				X
O5	ERKEK			X			
O6	ERKEK				X		
O7	KADIN		X				
O8	KADIN	X					
O9	ERKEK	X				X	
O10	ERKEK				X		
O11	ERKEK		X				
O12	ERKEK	X				X	
O13	KADIN	X					
O14	ERKEK			X		X	
O15	ERKEK	X					
O16	ERKEK			X			
O17	KADIN		X				
O18	ERKEK			X			
O19	ERKEK		X			X	X
O20	ERKEK			X			
O21	ERKEK				X		
O22	ERKEK		X			X	
O23	ERKEK				X		
O24	ERKEK		X				
O25	ERKEK			X			X
O26	ERKEK				X		
O27	ERKEK		X				
O28	ERKEK				X		
O29	KADIN			X			
O30	ERKEK				X	X	
O31	ERKEK	X					
O32	ERKEK		X				X
O33	ERKEK			X		X	
O34	KADIN	X				X	X
O35	ERKEK			X			
O36	ERKEK		X				
O37	ERKEK		X			X	

Veriler ve Toplanması

Araştırmada görüş türünden veriler toplandığından görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

Birçok kimse, düşündüklerini açıklarken yazılı anlatım yerine sözlü anlatımı tercih eder. Bunun başlıca nedenleri arasında; yazı ile yanlış anlamlara daha fazla neden olabileme ihtimali, ek açıklamalarda bulunma olanağının sınırlı olması; verilen bilgilerle ilgili belgelenmiş bir sorumluluğun yüklenilmek istenmemesi ve nihayet görüşmenin, çoğu durumda daha rahat ve daha az zaman alması sayılabilir.

Görüşmede, söylenenlerin, yüzeysel anlamlarının yanı sıra söylenenin “doğrudan” ifadesi ve “derinliği” de ortaya çıkartılabilir. Ayrıca verilen cevaplardaki gerçek dışı ya da sahte ifadelerin de fark edilme olasılığı yüksektir. Araştırmacı, karşılaştığı her karanlık noktayı, anında soracağı sorularla aydınlatma olanağına sahiptir. Görüşmede ses tonu, mimikler ve soruları cevaplamadaki istek, söylenenleri anlamlandırmada önemli ipuçları olarak değerlendirilir (Karasar, 2016:210,211).

Araştırmada nicel veriler kişisel bilgi formu (EK-1) ile nitel veriler ise görüşme kılavuzu (EK-2) ile toplanmaya çalışılmıştır.

Kişisel bilgi formunda ilkökul müdürlerinin yaşı, cinsiyeti, lisansüstü eğitim durumları ile üstün zekâlı ve yetenekli tanısı konulmuş çocuklarının olup olmamasına dair bilgiler bulunmaktadır.

Görüşme kılavuzunda ise ilkökul müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışını görmeye yönelik sorular yer almaktadır. Soruların, kolay anlaşılabilir, açık uçlu, yönlendirmeden uzak ve soruların mantıklı bir biçimde sıralanmış olmasına dikkat edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Verilerin Çözülmesi ve Yorumlanması

Demografik veriler kişisel bilgi formunda toplanıp tablolatırılmıştır. Veri analizi için “SPSS 22” programı kullanılmıştır. Okul müdürleri ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin frekansları tablolarda gösterilmiştir. Ayrıca açık uçlu sorulara verilen cevaplar da gruplandırılmıştır.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde görüşme yapılan ilkökul müdürlerine ait demografik bilgilere ve ilkökul müdürlerinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışını yansıtan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

İlkökul Müdürlerinin Demografik Bilgileri

Tablo 2'ye göre çalışma grubu 31 erkek ve 6 kadın olmak üzere toplam 37 kişidir. Yaşlarına bakıldığında müdürlerden 9'u 35 – 40 yaş aralığında, 12'si 41 – 45 yaş aralığında, 9'u 46 – 50 yaş aralığında, 7'si 51 yaş ve üzeri yaş aralığındadır. Müdürlerden 11'i yüksek lisans yapmış; 5'inin çocuğuna üstün zekâlı veya üstün yetenekli tanısı konulmuştur.

Tablo 2. İlkökul müdürlerinin demografik bilgileri

		Frekans	%
Cinsiyet	Erkek	31	83,8
	Kadın	6	16,2
	Toplam	37	100,0
Yaş	35-40	9	24,3
	41-45	12	32,4
	46-50	9	24,3
	51üstü	7	18,9
	Toplam	37	100,0
Yüksek lisans yapmış olma durumu	Yapmış	11	29,7
	Yapmamış	26	70,3
	Toplam	37	100,0

Üstün zekâlı ve yetenekli tanısı almış çocuk sahibi olma durumu	Var	5	13,5
	Yok	32	86,5
	Toplam	37	100,0

İlkokul Müdürlerinin Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Öğrencilere Bakışı

Araştırmada ilkokul müdürlerine üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin; fark edilmesi ve belirlenmesi, bilişsel, sosyal ve duygusal özellikleri, diğer öğrencilerden farklı özellikleri, farklı eğitim ihtiyaçları, akademik başarıları, derslerdeki ve ders dışı zamanlardaki davranışları, yönetici ve öğretmen ilişkileri ve bu öğrencilerin velilerinin farkındalıkları hakkında sorular sorulmuştur.

Fark Edilişi ve Belirlenmesi

Tablo 3'e göre araştırma yapılan okullarda, öğrencilerin üstün zekâlı ve yetenekli olup olmadığı; sınıf öğretmenlerinden 30'u, okul PDR öğretmenlerinden 21'i ve öğrenci velilerinden 12'si tarafından fark edilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler çoğunlukla sadece bir kişi tarafından değil (sadece öğretmen, sadece veli vs.) birden çok kişi tarafından fark edilmektedir.

Tablo 3. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri kimin fark ettiği

Fark Eden	N	%
Sınıf öğretmeni	30	81,1
PDR öğretmeni	21	56,8
Veli	12	32,4

İlkokullarda üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri çoğun öncelikle ailelerin, sonra öğretmenlerin ve okul rehberlik servisinin fark ettiği ve daha sonra Rehberlik Araştırma Merkezlerine yönlendirildikleri tespit edilmiştir. Bu süreç görüşülen bütün okullarda böyledir.

İlkokullarda son yıllarda üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimleri konusunda duyarlılığın arttığı gözlenmiştir. Okul müdürleri, velilerin bu konuda

bilgilendirildiğinde çocukları için ellerinden geleni yapmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca üstün zekâlı ve yetenekli tanısı konulmuş öğrenciler BİLSEM sınavlarına yönlendirilmektedir. Burada başarılı olan çocuklar zekâ ve yetenek alanlarına göre desteklenmektedir. Bununla birlikte Üsküdar Belediyesinin kurmuş olduğu Üsküdar Çocuk Üniversitesi de üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere BİLSEM gibi zekâ ve yetenek alanlarında destek sunmaktadır.

Bilişsel Özellikleri

Tablo 4'e göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin bilişsel özellikleri hakkında müdürlerden 14'ü zeki – akıllı, 3'ü başarılı – çalışkan olarak görüş bildirmiştir. Müdürlerden 20'si de zeki – akıllı, başarılı – çalışkan dışında nitelermeler yapmıştır. Bunlardan; 8'i "farklı bakış açlarına sahip", 5'i "problem çözme becerileri gelişmiş", 3'ü "güçlü algıları var", 3'ü "farklı yetenekleri var" ve 3'ü "çabuk öğreniyorlar" nitelermeleridir. Üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin problem çözme becerilerine sahip olduklarını, algılarının güçlü olduğunu Levent (2014) ve Yılmaz (2015) de belirtmiştir.

Tablo 4. Bilişsel özellikler

Bilişsel Özellik	N	%
Zeki – akıllı	14	37,8
Başarılı – çalışkan	3	8,1
Diğer	20	54,1

Bilişsel özellikler düşünme, öğrenme ve hatırlama süreçlerinin geneliyle ilgili süreçlerdir (MEB, 2014). Müdürlerden bazıları bu soruya bilişsel birer özellik olmayan yanıtlar vermişlerdir. Bunlardan 5'i "hareketli", 3'ü "ifade becerileri güçlü" ve "uyumsuz" gibi cevaplardır. Bu durum toplumda çok karşılaşılan "hareketli çocuklar zekidir" ya da "çocuk çok zeki o yüzden aykırı davranışları var" yanlış algılarının bir yansıması olabilir. Doğrusu "üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar hareketli olabilir", "üstün zekâlı ve yetenekli çocukların uyumsuz/aykırı davranışları olabilir"dir. Hareketli çocukların büyük çoğunluğu hiperaktif olabilir. Aykırı/uyumsuz çocukların pek çoğu davranış bozukluğu yaşayan çocuklar olabilir.

Sosyal ve Duygusal Özellikleri

Tablo 5'e göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin sosyal ve duygusal özellikleri hakkında, yapılan görüşmelerde 12 dışa dönük – sosyal, 21 içe kapanık, 11 hassas – kırılğan, 5 kaba – vurdumduymaz şeklinde cevaplar alınmıştır. Bunların dışında 5 “asosyal”, 4 “öğrencinin kişisel özelliklerine göre değişir” ve 3 “kavgacı – saldırgan” olarak da cevaplar verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal ve duygusal özellikler

Sosyal ve Duygusal Özellik	N	%
Dışa dönük – sosyal	12	32,4
İçe kapanık	21	56,8
Hassas – kırılğan	11	29,7
Kaba – vurdumduymaz	5	13,5
Diğer	15	40,5

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların duygusal ve sosyal özellikleri hakkında duygusal olarak hassas olduklarını Levent (2014), dışa dönük olduklarını Çağlar (2004) ifade etmiştir.

Okul müdürleri, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerinde ailelerinin çok etkili olduğunu ifade ettiler. Eğer çocuklarındaki zekâ ve yetenek alanlarındaki farklılıklarını biliyorlarsa –özellikle eğitilmiş ve ekonomik düzeyi iyi aileler – onların gelişimlerine uygun ortamlar hazırlamaya gayret ettiklerini, bu konuda kitaplar okuyup uzman görüşlerine başvurduklarını ifade ettiler. Böyle ailelerin çocuklarının sosyal ve duygusal olarak çevreleriyle iyi ilişkiler geliştirdiklerini açıkladılar. Çağlar (2004) da üstün sosyal özelliklerin kalıtsal olmadığını ancak sosyal etkileşim ile kazanılacağını, sosyal çevreye girmeden, yeterince sosyal deneyimler yaşamadan üstün sosyal özellikler kazanılamayacağını ifade etmiştir. Ancak birçok ailenin çocuklarının zekâ ve yetenek alanlarındaki farklılığın farkında olmadıklarını belirttiler. Bu yüzden içine kapanık, iletişim problemleri yaşayan çocuklara sahip oldukları görüşlerini paylaştılar.

Diğer Öğrencilerden Farklı Özellikleri

Tablo 6'ya göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilerden farklı özellikleri ile ilgili olarak, yapılan görüşmelerde 10 zeki – akıllı, 8 başarılı – çalışkan, 4 tembel – sorumsuz, 6 yaramaz – saldırgan şeklinde cevaplar alınmıştır. Bunların dışında 6 “sıra dışı”, 4 “algıları güçlü”, 3 çabuk öğreniyorlar” ve 3 “farklı dünyaları ve hayalleri var” şeklinde de cevaplar verilmiştir.

Tablo 6. Diğer öğrencilerden farklı özellikler

Farklı Özellik	N	%
Zeki – akıllı	10	27
Başarılı – çalışkan	8	21,6
Tembel – sorumsuz	4	10,8
Yaramaz – saldırgan	6	16,2
Diğer	18	48,6

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilerden en belirgin farklılıklarının zeki – akıllı ve başarılı – çalışkan olmaları beklenen bir durumdur. Tembel – sorumsuz olmaları onların Akarsu (2001) tarafından ifade edilen “ölçülü/kontrollü zorluk” (challenge) yaşayamamaları olabilir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin normal zekâyâ ve yeteneğe sahip öğrencilerden farklı özelliklerinden bahseden müdürler; sıra dışı, güçlü algıya sahip, çabuk öğrenen ve farklı dünyaları ve hayalleri olan öğrenciler olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmada sorulan ve ileride ayrıca bir başlık altında açıklanacak olan üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin derslerde akranlarıyla yaşadıkları olumlu/olumsuz durumların neler olduğuna verilen en sık cevaplardan birinin “uyumsuz” olması rastlantı değildir. Çünkü bu çocuklar akranlarıyla aynı düşünce yapısına sahip değildir. Öğrenme hızları akranlarına göre öndedir. Kurdukları hayaller bazen yetişkinlerin dahi düşleyemediği şeyler olabilir. Elde edilen bu bulgulara paralel olarak Çağlar (2004), Yılmaz (2015) ve Levent (2014) de üstün zekâlı ve yetenekli çocukların algılarının güçlü olduğunu, hızlı öğrendiklerini, farklı dünyalarının ve gelişmiş hayal güçlerinin olduğunu söylemişlerdir.

Farklı Eğitim İhtiyaçları

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilerden farklı bir eğitim alıp almaması hakkında müdürlerin 36'sı farklı bir eğitim alması gerektiğini, 1'i ise farklı bir eğitim almaması gerektiği hakkında görüş bildirmiştir.

Farklı bir eğitim alması gerektiğini ifade eden müdürler neden olarak “yeteneklerini geliştirebilecek eğitim ortamlarında eğitim görmeleri gerektiğini”, “kendi öğrenme hızlarına uygun eğitim almaları gerektiğini”, “ülke için önemli bir kaynak olduğu ve değerlendirilirse ülkenin gelişimine katkı sağlayacaklarını”, “kendileriyle aynı seviyede olan öğrencilerle birlikte eğitim almaları gerektiğini” ve “üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için hazırlanmış müfredatın uygulanması gerektiğini” söylemiştir. Ayrıca neredeyse bütün müdürler öğrencilerin akranlarından tamamen ayrılmaması gerektiğini, ilgi ve yeteneklerinin destekleneceği zamanlarda ayrı ortamlarda bulunmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece onların duygusal ve sosyal gelişimlerine zarar verilmeyeceğini söylemişlerdir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitiminde sık uygulanan gruplama yönteminin altında yarı zamanlı gruplama modeli vardır. Bu modelde üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler normal öğrencilerden tamamen ayrılmazlar. Ders programına göre ilgi ve yeteneklerini geliştirebilecekleri zamanlarda sınıflarından ayrılırlar (Sak, 2014). İlkokullarda başlatılan “destek eğitim odası” ve “kaynak oda” uygulamaları yarı zamanlı gruplama modelinin bir örneğidir ve müdürlerin bu görüşlerini destekler mahiyette uygulamalardır.

Farklı bir eğitim almamaları gerektiğini ifade eden müdür ise üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin normal öğrencilerden ayrı tutulduklarında duygusal sosyal gelişimlerinin eksik kalacağını, topluma uyum sağlayamayacaklarını söylemiştir. Bu ayrımın en erken ortaokulda yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Yukarıda ifade edilenlerle birlikte bir önceki verilerden yola çıkarak üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler akranlarından farklı bir eğitim alacaksa, bu eğitimin onların sıra dışılıklarını rahatça ifade edebileceği, güçlü algı ve hızlı öğrenme özelliklerine uygun ve hayallerini gerçekleştirebilmeleri için onları destekleyecek bir şekilde yapılandırılması gerekir.

Akademik Başarıları

Tablo 7'ye göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akademik başarıları ile ilgili olarak, yapılan görüşmelerde 22 çok iyi, 7 iyi, 5 zayıf olarak değerlendirmelerde

bulunulmuştur. Bunların dışında “öğretmenine bağlı” şeklinde 2 cevap ve “sunulan fırsatlara göre değişir” şeklinde 2 cevap da verilmiştir.

Tablo 7. Akademik başarı

Akademik Başarı Durumu	N	%
Çok iyi	22	59,5
İyi	7	18,9
Orta	0	0
Zayıf	5	13,5
Diğer	6	16,2

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olacağı beklenir. Renzulli (1986)'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireyi tanımladığı üçlü halka modelinde ilk halkayı yaşıtlarına göre üstün akademik başarı oluşturmaktadır. Araştırmada da elde edilen bulgular büyük çoğunlukla bu yöndedir.

Ancak bu her zaman böyle olmaz. Araştırmada büyük oranla “çok iyi” dense de azımsanamayacak sayıda “zayıf” olduğu da söylenmiştir. Yapılan görüşmelerde müdürler öğrencilerin kendilerini ifade edemediklerinde, anlaşılamadıklarında derslerle ilgilenmeyi bıraktıklarını söylemişlerdir.

Ayrıca eğitim müfredatının üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için “basit” geldiğini “zaten yapabildiklerini” bu durumun da zamanla bu çocuklarda tembelliğe neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu problemi Akarsu (2001) da ifade etmiştir: Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler, zekâ ve yeteneklerini bileyici, potansiyellerinin sınırlarını görebilecekleri güçlüklerle karşılaşmadıklarında “nasıl olsa yaparım” kolaycılığına kaçabilmektedir. Bu durum birbirini pekiştiren iki negatif etki yapmaktadır. Birincisi kolaycılığa kaçma da denilebilecek bir tembellik ve bunun getirdiği başarısızlığa uğrama korkusundan kaynaklanan zorluklardan, deneme ortamlarından kaçma durumudur. Bununla birlikte okul müdürleri öğrencilerin bir üst sınıfa geçtikçe derslerden başarılı olabilmek için çalışmalarını gerektiğini ancak bu zamana kadar çalışma alışkanlığı edinmediklerinden kendilerinden beklenen akademik başarıyı gösteremediklerini belirtmişlerdir.

Okul müdürlerinden bazıları ise üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akademik başarılarında en önemli faktörün sınıf öğretmeni olduğunu söylemişlerdir.

İlkokullarda Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler derslerinin sınıf öğretmeni tarafından okutulduğunu, bu derslerin eğitim müfredatında çok büyük yer tuttuğunu dolayısıyla öğrencinin en fazla sınıf öğretmeni ile muhatap olduğunu söylemişlerdir. Şayet öğretmen sınıfındaki üstün zekâlı ve yetenekli öğrencinin farkında olursa ona göre bir ders planı hazırlarsa (ekstra etkinlikler vs.), öğrenci derse katılır. Arkadaşlarını rahatsız etmez. Ayrıca bu öğrenciler derslerde işlenen konularla ilgili araştırma, sunu hazırlama, materyal geliştirme gibi ek çalışmalarla derslere katkıda bulunur. Aksi takdirde öğretmen sınıfındaki üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciyi fark etmezse, öğrencinin “sıra dışı” soruları dersi kaynatmak için sorulmuş; öğretmenin sorduğu sorulara verilen ilginç cevaplar da “ukalalık” olarak görülebilir.

Derslerdeki Davranışları

Tablo 8'e göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akranlarıyla derslerde yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar ile ilgili olarak, yapılan görüşmelerde 8 zekâsıyla – başarısıyla onları ezer, 13 arkadaşları tarafından kıskanılır, 13 arkadaşları ile ilişkileri iyidir şeklinde cevaplar alınmıştır. Bunların dışında en fazla verilen cevap 6 cevapla “uyumsuz” olmuştur. Müdürlerden 1'i görüş bildirmemiştir.

Tablo 8. Akranlarıyla derslerde yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar

Olumlu/Olumsuz Durumlar	N	%
Zekâsıyla – başarısıyla onları ezer	8	21,6
Arkadaşları tarafından kıskanılır	13	35,1
Arkadaşları ile ilişkileri iyidir	13	35,1
Diğer	3	8,1
Görüş bildirmeyen	1	2,7

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akran ilişkileri aslında onların kişilik özellikleriyle yakından ilgilidir. Egosu yüksek olan bir öğrenci arkadaşlarından üstün olduğunu ispatlamak için her argümanı kullanmak isteyecektir. Bunu derslerde zekâsıyla – başarısıyla yapabilir. Bir sohbet ortamında hazır cevaplılığıyla yapmak isteyebilir.

Üstün zekâlı ve yetenekli bir öğrencilerin akademik başarısı yüksekse sınıf öğretmeni tarafından “önde tutulan” öğrenciler olurlar. Derslerde sorulan özellikle zor sorulara doğru cevaplar verebilirler. Sorulan açık uçlu sorulara orijinal cevaplar verebilirler. Onların bu özellikleri öğretmenin hoşuna gider. Bu durum arkadaşları tarafından kıskanılmasına neden olur.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akran ilişkilerinin onların kişilik özellikleriyle ilgili olduğu daha önce ifade edilmişti. Bazı öğrenciler yardımsever, paylaşmayı seven öğrenciler olabilir. Bir arkadaşının yardıma ihtiyacı olduğunda ya da bir grubun başarısını önemseydiğinde bunun için çaba gösterir. Bu durumu Çağlar (2004) da ifade etmektedir. Üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin bir özelliğinin de “empati kurabilmek” olduğu düşünülürse yardımseverlikleri ön plana çıkar. Araştırmada elde edilen bu bulguyu Yılmaz (2015) ve Levent (2014) de belirtmektedirler.

Ders Dışı Zamanlardaki Davranışları

Tablo 9’a göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akranlarıyla ders dışı zamanlarda yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar ile ilgili olarak, yapılan görüşmelerde 2 müdür görüş bildirmezken, 8’i arkadaş canlısıdır, 17’si genellikle yalnızdır, 12’si iyi bir oyun kurucudur, 6’sı kavgacıdır şeklinde; bunların dışında 2 müdür de “uygun aktiviteler sunulduğunda ders dışı zamanlarda problem yaşanmaz” şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 9. Akranlarıyla ders dışı zamanlarda yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar

Olumlu/Olumsuz Durumlar	N	%
Arkadaş canlısıdır	8	21,6
Genellikle yalnızdır	17	45,9
İyi bir oyun kurucudur	12	32,4
Kavgacıdır	6	16,2
Diğer	3	8,1
Görüş bildirmeyen	2	5,4

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler iletişim becerileri güçlü ise akranlarıyla ve hatta çoğu zaman büyükleriyle de iyi ilişkiler kurarlar. Sevilen bireyler olurlar. Bu

duruma Çağlar (2004) da değinmiştir. İletişim becerileri zayıf ise kavgacı ve geçimsiz olurlar.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların özelliklerinden biri de lider karakterde olmalarıdır. Bütün üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar lider yapıda olmasalar da büyük çoğunluğu böyledir. Ders dışı zamanlarda, teneffüslerde, arkadaşlarını yönlendiren, oyunları kuran, kuralları belirleyenler bu çocuklar olmuşlardır. Yılmaz (2015) ve Levent (2014) üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin liderlik özellikleri taşıdığını belirtmişlerdir.

Okul müdürleri iletişim becerileri zayıf olan üstün zekâlı ve yetenekli çocukların bir problemle karşılaştıklarında çözüm yolu olarak kaba kuvveti tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların büyük bir kısmının ders dışı zamanlarda yalnız kaldıkları ifade edilmiştir. Çünkü bu çocuklar akranlarının oynadıkları oyunları basit ya da anlamsız görebilmektedirler. Onların zihinlerinde nesli tükenen hayvanlar, sonsuz uzay boşluğu, kara delikler, bitmeyen sayılar gibi değil akranları belki büyükler tarafından bile düşünülmeyen konular olabilir. Bu konular arkadaşlarının ilgisini çekmez. En basit deyimle arkadaşları tarafından “tuhaf” karşılanabilir. Onlar da yalnızlığı tercih ederler. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin yalnızlıkları ile ilgili olarak Sak (2014), İki nedenden bahsetmiştir. Birincisi, kişilik özelliklerinden kaynaklanan yalnızlık, ikincisi ise duygusal ve sosyal tatminsizlikten kaynaklanan yalnızlıktır. Bu tür yalnızlık yaşayan öğrenciler, kendilerini farklı görme, bir gruba ait hissetmeme, duygusal paylaşımdan yoksun olma algılarına sahiptir. Araştırmada elde edilen yalnızlık ile ilgili bulgular Sak (2014) ile benzerlik göstermektedir.

Okul Yöneticileriyle İlişkileri

Tablo 10'a göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okul yöneticileri ile ilişkileri hakkında 14 çok iyi, 12 iyi, 4 orta 14 zayıf değerlendirmeleri alınmıştır. Ayrıca okul müdürlerinden 5'i “isteklerini rahat bir şekilde anlatır” ve 2'si “özgüvenleri yüksektir” değerlendirmelerinde bulunmuşlardır.

Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların sosyal ve duygusal özelliklerine yönelik okul müdürlerine yöneltilen soruda “dışa dönük” ve “içe kapanık” cevapları birbirine zıt durumlar olsa da çok sayıda verilmişti. Bunun bir tezahürü olarak dışa dönük çocuklar okul yöneticileriyle iletişim kurmaktan çekinmedikleri görülmüştür. Bir problemle karşılaştıklarında bunu okul yönetimiyle paylaşırlar. Hatta çözüm önerileri

sunarlar. Okullarda bulunan dilek – şikâyet kutularını bu çocuklar doldururlar. Yılmaz (2015) üstün zekâlı ve yetenekli çocukların özelliklerini sıralarken liderlik, risk alma, sorumluluk anlayışı gibi özelliklerden bahseder. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okul yöneticileriyle iletişim kurmaları bu özelliklerinin bir yansımasıdır. Karşılaşılan bir problemi normal bir öğrencinin değil de üstün zekâlı ve yetenekli bir öğrencinin okul yönetimine bildirmesi, onun arkadaşları arasında lider olduğunun ve sorumluluk duygusuyla hareket ettiğini gösterir.

Tablo 10. Okul yöneticileriyle ilişkiler

İlişki Durumu	N	%
Çok iyi	14	37,8
İyi	12	32,4
Orta	4	10,8
Zayıf	14	37,8
Diğer	7	18,9

İçe kapanık çocuklar ise okul yöneticileriyle iletişim kurmaktan kaçınıyor/çekinir. İlkokul yaşlarında pek çok öğrenci okul müdürünü kendisine uzak bulabilir. Kendinden büyüklerle ilişkilerini henüz duygusal düzeyden mantık düzeyine taşıyamadığı için duygusal bağ kurduğu öğretmenleriyle iletişimi tercih eder.

Öğretmen İlişkileri

Tablo 11'e göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin öğretmenleri ile ilişkileri hakkında okul müdürlerinden 14 çok iyi, 14 iyi, 0 orta 4 zayıf değerlendirmeleri alınmıştır.

Tablo 11. Öğretmenleri ilişkileri

İlişki Durumu	N	%
Çok iyi	14	37,8
İyi	14	37,8
Orta	0	0
Zayıf	5	13,5
Diğer	4	10,8

İlkokul düzeyinde öğrencilerin büyük çoğunluğu sınıf öğretmeni ile güçlü ilişkiler kurar. Zamanının büyük bölümünü onlarla geçirdiğinden bir anlamda ikinci bir ebeveyn olurlar. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin de sınıf öğretmenleriyle iyi ilişkileri vardır. Burada önemli olan şey, sınıf öğretmenin öğrenciyi tanımasıdır. Öğretmen öğrencisini tanıdığı anda yaklaşımını ona göre belirler. Böylece, öğretmen ve öğrenci ilişkilerinde sürpriz durumlarla karşılaşmaz.

Velilerin Farkındalıkları

Tablo 12'ye göre üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin velilerinin, çocuklarının zekâ ve yetenek farkındalıkları hakkında okul müdürlerinden 19'u farkında, 15'i farkında değil şeklinde cevap vermişlerdir. Müdürlerden 3'ü ise bunların dışında ifadelerle değerlendirmişlerdir.

Tablo 12. Velilerin farkındalıkları

Farkındalık Durumu	N	%
Farkında	19	51,4
Farkında değil	15	40,5
Diğer	3	8,1

Son yıllarda Türkiye'de üstün zekâlılık ve yeteneklilik konularına velilerin ilgisi artmaya başladığı görülmektedir. Bunda bazı özel kuruluşların bu konulara eğilmesinin, BİLSEM gibi resmi kurumların açılmış olmasının ve sayısının artmış olmasının da etkisi büyüktür. Ayrıca İstanbul Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Maltepe Üniversitesinde Üstün Zekâlılar Sınıf Öğretmenliği bölümünün açılması da üstün zekâlılık ve yeteneklilik konularında toplumda bir farkındalık oluşturduğu söylenebilir.

Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan üstün zekâlı ve yetenekli çocuğa sahip aileler, çocuklarındaki potansiyeli fark edip daha ilkokula başlamadan zekâ ve yetenek alanlarında çocuklarına destek olmaktadır. Ancak sosyo ekonomik düzeyi düşük olan aileler çocuklarında var olan potansiyeli fark edemeyebilmektedirler. İlkokula başladığında sınıf öğretmeni veya okul PDR öğretmeni tarafından bilgilendirilmektedirler. Burada en çok dikkat çeken durum, ailelerin destek

konusunda alternatiflerinin az olmasıdır. Ailelerin çocuklarına destek olmak için tercih ettiği iki kurum, BİLSEM ve Üsküdar Çocuk Üniversitesi bulunmaktadır. BİLSEM, öğrencilerini merkezi sınavla belirlemektedir. Üsküdar Çocuk Üniversitesi de öğrencilerini Üsküdar ilçesinde oturan ve zekâ veya yetenek testinden istenen skorları alan öğrencilerden seçmektedir. Bunların dışında üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik eğitim veren özel kurumlar vardır. Bu kurumların eğitim içerikleri, eğitmen yeterlikleri konusunda bir standart yoktur. Ayrıca ücret politikaları velileri ekonomik yönden zorlayabilmektedir. Müdürlerden bazıları bu nedenle velilerin çaresiz olduklarını ifade etmişlerdir. Bu yüzden BİLSEM gibi kurumların sayısının ve türlerinin artırılmasının velileri rahatlatılabileceği düşünülmektedir.

Toplu Yorumlar

Görüşme yapılan müdürlerden beşinin üstün zekâlı ya da üstün yetenekli tanısı konulmuş çocuklarının olduğu tespit edilmiştir. Bu çocuklar, Bilim Sanat Merkezlerinde veya Üsküdar Çocuk Üniversitesinde eğitim görmektedir. Bu müdürlerin, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin özellikleri ve eğitimi ile ilgili daha fazla bilgiye sahip olduğu gözlenmiştir. Çocuklarından beklentileri daha somut ve gerçekçidir. Zekâ ya da yeteneğin tek başına bir öğrenciyi mutlu etmeyeceğini, sosyal ve duygusal yönlerinin de mutlaka desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocukları en fazla baskı altında hissettiren ve mutsuz eden durumun “aşırı beklenti” olduğunu ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin bu beklenti durumlarına zaman zaman düştüklerini söylemişlerdir. Bu konuda Sak (2014) üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere “süperman” muamelesi yapıldığını, bu öğrencilerin yakın çevresinin özellikle yüksek akademik başarı beklentisi içerisinde olduğunu vurgulamıştır.

Müdürlerden 35-45 yaş aralığında olanlar üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimleri hakkında dinamik yaklaşımlar sergiledikleri, bu yaş grubunun üzerinde olanlar ise daha geleneksel yaklaşımlara sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte lisansüstü eğitim yapan müdürlerin neredeyse tamamı 35-45 yaş aralığındadır. Bununla birlikte üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda kadın ve erkek müdürler arasında belirgin bir bakış farklılığı gözlemlenmemiştir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitiminde en önemli faktörün öğretmen faktörü olduğunda okul müdürleri ısrarla üzerinde durmuşlardır. Bu öğrencilere yönelik; müfredat hazırlansa, eğitim – öğretim ortamları yeniden düzenlense, kitaplar yeniden yazılsa bile bütün bunların uygulayıcısı, öğrencilere sunucusunun öğretmen olduğunu ifade etmişlerdir. O yüzden üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda yapılacak ilk çalışmanın üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri okutacak öğretmenlerin eğitimi üzerine olması gerektiğini vurgulamışlardır.

BÖLÜM 4

ÖZET, YARGI, ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan araştırmanın özeti ile ulaşılan yargı ve önerilere yer verilmiştir.

Özet

Bu araştırma ile İstanbul ilinin Üsküdar ilçesinde bulunan 39 resmi ilkokulda görev yapan müdürlerin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışı betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada müdürlerin kişisel bilgilerini tespit etmek için kişisel bilgi formu (EK-1) ve müdürlerin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakışını görmek için de yarı yapılandırılmış görüşme kılavuzu (EK-2) kullanılmıştır.

Araştırmada 39 ilkokul müdüründen 37'si ile görüşme yapılmıştır. Müdürlerden 2'si görüşmeyi kabul etmemiştir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde Üsküdar'da bulunan bütün ilkokullarda aynı sürecin izlendiği görülmüştür. Ailenin, sınıf öğretmeninin ve PDR servisinin üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciyi fark ettiği daha sonra da okul tarafından RAM'a yönlendirmesiyle bu öğrenciler tespit edilmektedir.

İlkokul müdürleri üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin **bilişsel özellikleri** hakkında en çok zeki – akıllı ve farklı bakış açılarına sahip öğrenciler şeklinde nitelermeler yapmaktadırlar. Araştırmada üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilerden **farklı özellikleri** olarak zeki, algıları güçlü ve sıra dışı bireyler oldukları ortaya çıkmıştır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilerden **farklı bir eğitim alması** gerektiğini, görüşülen 37 müdürden 36'sı ifade etmiştir. Farklı eğitim alan öğrenciler kendi ilgi ve yeteneklerini geliştirebilme imkânları bulacak ve ülkelerine daha faydalı bireyler olacaktır görüşü ağır basmıştır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin tamamının **akademik başarılarının** yüksek olmadığı ifade

edilmiştir. Büyük çoğunluğu yüksek akademik başarıya sahip olsa da başarısı düşük olan öğrenciler de vardır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin **derslerde** akranlarıyla ilişkilerinin onların daha çok karakter yapılarıyla alakalı olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bu öğrenciler başarıları nedeniyle öğretmenleri tarafından tutulan öğrenciler olması arkadaşları arasında kıskançlığa neden olabilmektedir. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler **ders dışı zamanlarda** arkadaşları tarafından sevilen ve lider özellikleriyle ön plana çıkan çocuklar (20) olsa da büyük çoğunluğunun (17) yalnız vakit geçiren çocuklar olduğu ifade edilmiştir. Bunun nedeni, bu çocukların akranları tarafından anlaşılamadıklarını düşünmeleridir. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler dışa dönük çocuklar iseler **okul yöneticileriyle** iletişim kurdukları, onlara karşılaştıkları problemleri anlattıkları hatta problemlere çözüm önerileri getirdikleri belirtilmiştir. Ancak bunların yanında iletişim kurmaktan kaçınan üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar da vardır. Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler **sınıf öğretmenleriyle** iyi ilişkiler kurduğu ifade edilmiştir. İyi ilişkilerin temelinde öğretmenlerin öğrencileri tanımasında rolünün büyük olduğu söylenmiştir.

Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarında var olan zekâ ve yetenek potansiyelini okul öncesi dönemde fark ettikleri ve destekledikleri yapılan görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Ancak sosyo ekonomik düzeyi düşük velilerin genellikle çocuklarının zekâ ve yetenek potansiyelini fark edemedikleri müdürler tarafından ifade edilmiştir. Ancak sınıf öğretmeni ya da PDR servisi tarafından bilgilendirilip yönlendirme yapılmaktadır. Veliler ellerinden geldiğince destek olmaya çalışmaktadırlar.

Yargı

İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan resmi ilkokullarda görev yapan müdürler, üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler hakkında bilgiye ve farkındalığa sahiptir. Ancak bu farkındalık uygulamaya yeterince yansımamaktadır. Bunda üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik eğitim almış öğretmenlerin bulunmayışının, okulların fiziki koşullarının, eğitim müfredatının üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere uygun olmayışının etkili olduğu söylenebilir. Bunlara ek olarak, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik yaygın eğitim kurumlarının yetersizliği ve sınırlı sayıdaki özel kurumların da bu eğitimi pahalı vermesi üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin velilerini zor durumda bırakmaktadır.

Öneriler

Yapılan araştırmanın sonucuna göre, aşağıdaki uygulama ve araştırma önerilerinde bulunulabilir.

Uygulama Önerileri:

- İlkokullarda görev yapan müdürlere ve öğretmenlere üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimlerine dair eğitimler verilebilir. Verilen eğitimler yıl içerisinde yayılabilir. Böylece müdürlerin ve öğretmenlerin üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda eksiklikleri giderilebilir, daha donanımlı hale gelmeleri sağlanabilir.
- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere yönelik açılmış olan BİLSEM benzeri kurumların sayısı ve çeşidi artırılabilir.
- İlçelerde sadece üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitim görecekları “mıknatıs okullar” kurulabilir. Bu okulların yöneticileri, öğretmenleri, müfredatı, fiziki yapısı farklı olabilir.
- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin velilerine eğitimler verilebilir.

Araştırma Önerileri:

- Benzer bir araştırma Türkiye'nin farklı bölgelerinde de yapıp elde edilen bulgular karşılaştırılabilir. Böylece ilkokul düzeyinde üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bakış görülebilir ve ülke çapında politika üretilebilir.
- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler hakkındaki “uyumsuz”, “sıra dışı”, “yalnız” gibi olumsuz nitelermelerin nedenleri araştırılıp uygun çözümler bulunabilir.
- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akademik başarılarını artırma konusunda bir araştırma yapılabilir. Böylece Türkiye'deki üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerden alınabilecek verim artırılabilir.

KAYNAKÇA

- "Milgram, Roberta. **Journal of Gifted Education Research**. 2000" (Aktaran: Emine Hızlı 2014).
- "Rachmel, Shlomit. "The New Policy for Promoting Education for Outstanding and Gifted Students Israel," 2007" (Aktaran: Emine Hızlı 2014).
- Akarsu, Füsün. **Üstün Yetenekli Çocuklar Aileleri ve Sorunları**. Ankara: Eduser, 2001
- Aljazeera Turk. "7 bin üstün yetenekli bekleniyor," **Aljazeera Turk Web Sitesi**. <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/7-bin-ustun-yetenekli-bekleniyor>. 2015. (25 Mayıs 2016).
- Ataman, Ayşegül. "Aileler ve Öğretmenler Üstün Zekalı Çocuklara Nasıl Yardımcı Olabilir," **Özel Eğitimde Aile Eğitimi Sempozyumu**. Ankara: 2000.
- Birgün Gazetesi. "Bilim ve Sanat Merkezlerinin özel yetenekli öğrenci sayısı 24 bin 291," **Birgün Gazetesi Web Sitesi**. <http://www.birgun.net/haber-detay/bilim-ve-sanat-merkezlerinin-ozel-yetenekli-ogrenci-sayisi-24-bin-291-160568.html>. 2017. (13 Haziran 2017).
- Clark, Barbara. **Growing Up Gifted Developing the Potential of Children at School and at Home**. Çeviren: Fatih Kaya & Üzeyir Ogurlu. Pearson, 2013
- Cornish, Robert L. "Administrators' Opinions On The Education Of Gifted Children," **The Gifted Child Quarterly**. ss. 117-122, 1964.
- Çağlar, Doğan. "Okulda Başarısız Olan Üstün Zekalı Çocuklar," **Çağdaş Eğitim Dergisi**. 2, 10: 9-14, 1976.
- Çağlar, Doğan. "Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı," **1. Türkiye Üstün Yetenekliler Kongresi**. İstanbul: 2004.
- Çetinkaya, Çağlar & İsa Döner. "Türkiye'de Üstün yeteneklilere Tanınan Hakların İncelenmesi," **Sakarya University Journal of Education**. ss. 7-20, 2012.
- Davaslıgil, Ümit. "Üstün Olma Niteliğini Kazanma," **Eğitim ve Bilim**. 82: 62-67, 1991.
- Delisle, James R. **Parenting Gifted Kids: Tips for raising happy and successful children**. Çeviren: Ayçin Atasayan. Texas: Prufrock Press Inc., 2006

- Dönmez & Necate Baykoç. "Üstün ve Özel Yetenekli Çocuklar ve Eğitimler," **Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim**: 283-305. Ankara: Eğiten Kitap, 2012.
- Gündüz, Abdullah yasin. "OKULOG," www.okulog.com.
<http://www.okulog.com/turkiyedeki-okul-ogretmen-ogrenci-sayisi.html>. 2010. (23 Aralık 2015).
- Karakuş, Fazilet. "Üstün Yetenekli Çocukların Anne Babalarının Karşılaştıkları Güçlükler," **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 6, 1: 127-144, 2010.
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 27. basım. Ankara: Nobel, 2014
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler**. 31. basım. Ankara: Nobel, 2016
- Kettler, Todd. "Gifted Education Left Behind and Run Over," **Gifted Child Today**. 30, 4: 62-64, 2007.
- Levent, Faruk. **Üstün Yetenekli Çocukları Anlamak**. 3. basım. Ankara: Nobel, 2014
- McHatton, Patricia Alvarez, Naomi R. Boyer, Elizabeth Shaunessy, Paul M. Terry & Jennie L. Farmer. "Principals' Perceptions of Preparation and Practice in Gifted and Special Education Content: Are We Doing Enough?," **Journal of Research on Leadership Education**. 5, 1: 1-22, 2010.
- MEB. *Rehberlik Araştırma Merkezi Açma Yönergesi*. Yönerge. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 2008.
- MEB. *MEGEP Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Üstün Zeka ve Özel Yetenekli Çocuklar*. Ankara: 2009.
- MEB. *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Yönetmelik. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 2012.
- MEB. *Ek-1: Üstün Yetenekli Bireyler Strateji Ve Uygulama Planı 2013 - 2017*. Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetler Genel Müdürlüğü. Ankara: 2013.
- MEB. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilişsel Gelişim*. Ankara: MEB, 2014.
- MEB. *MEB Bilim Sanat Merkezleri Yönergesi*. Ankara, 2015.
- MEB. *Destek Eğitim Odası Kılavuzu*. Kılavuz. Ankara: MEB, 2017.
- MEB Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı. *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2015-2016*. İstatistik. Ankara: MEB, 2016.
- Murin, Tricia M. *Administrator Perceptions Regarding the Pennsylvania's MTSS/RtII Framework with Gifted Elementary Schools*. Doktora Tezi. School of Graduate Studies and Research. Pennsylvania: Indiana University of Pennsylvania, 2016.

- Page, Angela. "Three Models for Understanding Gifted Education," **Kairaranga**. 7, 2: 11-15, 2006.
- Robinson, Ann, Bruce M. Shore & Donna L. Enersen. **Best Practices in Gifted Education**. Çeviren: Üzeyir Ogurlu & Fatih Kaya. Texas: Prufrock Press Inc., 2007
- Sak, Uğur. **Üstün zekâlılar: Özellikleri, Tanılanmaları, Eğitimleri**. 4. basım. Ankara: Vize, 2014
- Sternberg, Robert J. & Janet E. Davidson. **Conceptions of Giftedness**. 2. basım. New York: Cambridge University Press, 2005 s. 44
- TDK. "Türk Dil Kurumu," **www.tdk.gov.tr**.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.58d2e2f018baf0.12174432. 2017. (22 Mart 2017).
- TDK. "Türk Dil Kurumu," **Türk Dil Kurumu**.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58d797647b50b1.64659867. 2017. (26 Mart 2017).
- Whitfield State School. *Whitfield State School Gifted Education Plan*. Whitfield, 2008.
- Yıldırım, Ali & Hasan Şimşek. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. 10. basım. Ankara: Seçkin, 2016
- Yılmaz, Defne. **Üstün Yetenekliler İçin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları**. 1. basım. Ankara: Nobel, 2015

EKLER

EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ TABLOSU

İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÜSTÜN ZEKÂLI VE YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE
BAKIŞI TEZ ÇALIŞMASI DEMOGRAFİK BİLGİ TABLOSU

SIRA	CİNSİYET		YAŞ				YÜKSEK LİSANS YAPMIŞ OLMA DURUMU		ÜSTÜN ZEKÂLI VE YETENEKLİ TANISI ALMIŞ ÇOCUK SAHİBİ OLMA DURUMU	
	ERKEK	KADIN	35 - 40	41 - 45	46 - 50	51 VE ÜZERİ	EVET	HAYIR	EVET	HAYIR
1. OKUL										
2. OKUL										
3. OKUL										
4. OKUL										
5. OKUL										
6. OKUL										
7. OKUL										
8. OKUL										
9. OKUL										
10. OKUL										
11. OKUL										
12. OKUL										
13. OKUL										
14. OKUL										
15. OKUL										
16. OKUL										
17. OKUL										
18. OKUL										
19. OKUL										
20. OKUL										

EK 2. GÖRÜŞME KILAVUZU

ILKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÜSTÜN ZEKALİYETENKLİ ÖĞRENCİLERE BAKIŞI TEZ ÇALIŞMASI GÖRÜŞME KILAVUZU

Okulunuzdaki üstün zekalı/yetenekli öğrencileri:

1	Belirlenmesinde nasıl bir yol izlemektесiniz?	Test yaparak	Allesi farkеtmіş	Öğretmeni farkеtmіş	PDR farkеtmіş	Diğеr
		Zeki, akıllı	Başarılı, çalışkan			
2	Bilişsel özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?					Diğеr
3	Sosyal ve Duygusal özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?	Dişа dönük, sosyal	İçine kapanık	Hassas, kırılğan	Kaba, vurdum-duymaz	Diğеr
		Zeki akıllı	Başarılı çalışkan	Tembel sorumsuz	Yaramaz agresif	
4	Diğеr öğrencilerden farklı özelliklerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz?					Diğеr
5	Diğеr öğrencilerden farklı bir eğitim almış/almaması konusunda neler düşünüyorsunuz?	Alınmalı	Alınmalı	Diğеr		Çünkü
6	Akademik başarıları hakkında neler söyleyebilirsiniz?	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Diğеr
7	Akranlarıyla derslerde yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar hakkında neler söyleyebilirsiniz?	Zekasıyla/başarılarıyla onları ezer.		Arkadaşları tarafından kıskanılır.		Diğеr
8	Ders dışı zamanlarda yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar hakkında neler söyleyebilirsiniz?	Arkadaş canlısıdır	Genellikle yalnızdır	İyi bir oyun kurucudur	Kavgacıdır	Diğеr
9	Okul yöneticileriyle ilişkilerini nasıl değerlendirebilirsiniz?	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Diğеr
10	Öğretmenleriyle ilişkilerini nasıl değerlendirirsiniz?	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Diğеr

EK 3. İZİN YAZISI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.12108283
Konu: Anket Araştırma İzni

28.10.2016

MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsüne)

İlgi: a) 07.10.2016 tarih ve 563 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 28.10.2016 tarih ve 12083209 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Muhammet KÜPELİ'nin "İlkokul Müdürlerinin Üstün Zekalı/Yetenekli Öğrencilere Bakışı" konulu tezi hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Harun TÜYSÜZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 62ae-9677-339f-939e-abda koda ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.12083209

28/10/2016

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) İstanbul Maltepe Üniversitesinin 07.10.2016 tarih ve 563 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 27.10.2016 tarihli tutanağı.

Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Muhammet KÜPELİ'nin "İlkokul Müdürlerinin Üstün Zekalı/Yetenekli Öğrencilere Bakışı" konulu tezi kapsamında, ilimiz Üsküdar ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan idarecilere; mülakat soru formu uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
28/10/2016

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden fa8b-306b-3d09-a081-4353 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Muhammet Küpeli: Mersin’de 1983 yılında dünyaya geldi. İlkokul, ortaokul ve liseyi Mersin’de tamamladı. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünden 2005 yılında mezun oldu. 2005 yılından itibaren özel okullarda sınıf öğretmenliği yaptı. Maltepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programına başladı.

Özel ilgi alanları üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi, akıl ve zekâ oyunları

Muhammet Küpeli evli ve bir çocuk babası olup İngilizce bilmektedir.

İletişim: muhammetsb@gmail.com